

RAQAMLI TA'LIM SHAROITIDA BO'LAJAK PSIXOLOG O'QITUVCHILARIDA KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Tursunova Zilola Dalijon qizi
Namangan Davlat Universiteti
1- kurs Doktorantura talabasi

Annotatsiya: Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak psixolog o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi haqida so'z yuritayotganda, avvalo zamonaviy ta'lim jarayonining asosiy tendensiyalarini tushunish zarur. Bugungi kunda ta'limda raqamli texnologiyalar keng qo'llanilmoqda, bu esa o'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Psixologiya sohasida faoliyat yuritadigan o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim vositalari nafaqat bilim berish, balki o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatish, ularning psixologik holatini aniqlash va qo'llab-quvvatlashda ham muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: psixolog, kompetensiyalar, metodika, ingliz tili, ko'nikmalar, kurslar, imkoniyatlar, ta'lim.

Аннотация: При обсуждении методики формирования профессиональных компетенций будущих учителей психологии в контексте цифрового образования необходимо в первую очередь понимать основные тенденции современного образовательного процесса. Сегодня в образовании широко используются цифровые технологии, что создает новые возможности для повышения профессиональной квалификации педагогов. Для педагогов, работающих в сфере психологии, цифровые образовательные инструменты важны не только для передачи знаний, но и для установления эффективной коммуникации со студентами, выявления и поддержки их психологического состояния.

Ключевые слова: психолог, компетенции, методика, английский язык, навыки, курсы, возможности, образование.

Abstract: When discussing the methodology for developing professional competencies in future psychology teachers in the context of digital education, it is first necessary to understand the main trends of the modern educational process. Today, digital technologies are widely used in education, which creates new opportunities for improving the professional qualifications of teachers. For teachers working in the field of psychology, digital educational tools are important not only for imparting knowledge, but also for establishing effective communication with students, identifying and supporting their psychological state.

Keywords: psychologist, competencies, methodology, English, skills, courses, opportunities, education.

KIRISH

Raqamli ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan bo'lib, uning asosiy vazifasi o'quv jarayonini samarali, interaktiv va individual yondashuvga asoslangan tarzda tashkil etishdir. Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining tez sur'atlar bilan rivojlanishi ta'lim sohasida yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Raqamli ta'lim sharoitida o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi muloqot, bilim olish va o'rgatish jarayoni an'anaviy usullardan farqli ravishda amalga oshiriladi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish va ularni zamonaviy bilimlar bilan ta'minlash imkonini beradi. Shuningdek, raqamli ta'lim bo'lajak mutaxassislarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, psixologiya va pedagogika sohasida faoliyat yuritadigan o'qituvchilar uchun raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash, o'z kasbiy mahoratini oshirish va zamonaviy ta'lim talablariga moslashish zarurati ortmoqda. Ingliz tilini o'qitish misolida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi, bu esa o'quvchilarning til o'rganish motivatsiyasini oshiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasi doirasida, avvalo, o'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni o'zlashtirish darajasi va ularni amaliyotga

tatbiq etish ko'nikmalari o'rganiladi. Bu jarayonda psixolog o'qituvchilari uchun maxsus tayyorlangan treninglar, seminarlar va interaktiv kurslar tashkil etilishi zarur. Ushbu kurslar ingliz tilini o'qitish misolida ishlab chiqilishi mumkin, chunki ingliz tili global kommunikatsiya vositasi sifatida o'qituvchilarga nafaqat o'z sohasida bilimlarini kengaytirish, balki xalqaro ilmiy manbalar bilan ishlash imkonini beradi. Raqamli ta'limning asosiy afzalliklaridan biri uning interaktivligi va moslashuvchanligidir. Psixolog o'qituvchilariga mo'ljallangan metodikada o'quv jarayonini individual ehtiyojlarga moslashtirish, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini real vaqt rejimida kuzatish, ularning qiziqishlari va qiyinchiliklarini aniqlash imkonini beruvchi raqamli platformalar qo'llaniladi. Bu esa o'qituvchilarga o'z pedagogik yondashuvlarini takomillashtirish imkonini yaratadi.[1]

Ingliz tilini o'qitish misolida, raqamli ta'lim vositalari yordamida o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirish uchun turli interaktiv mashqlar, audio va video materiallar, onlayn testlar va baholash tizimlari ishlab chiqiladi. Psixolog o'qituvchilari bu jarayonda o'quvchilarning psixologik holatini hisobga olib, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish, stress va motivatsiya muammolarini bartaraf etish uchun maxsus metodikalarni qo'llashlari mumkin. Shuningdek, raqamli platformalar orqali o'quvchilar bilan individual maslahatlar, guruh mashg'ulotlari va onlayn konsultatsiyalar tashkil etish imkoniyati mavjud. Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda o'qituvchilarning pedagogik va psixologik bilimlarini raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalash muhimdir. Bu integratsiya natijasida o'qituvchilar nafaqat ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, balki o'quvchilarning psixologik holatini aniqlash va unga mos pedagogik yondashuvlarni qo'llash ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, ingliz tilini o'qitishda zamonaviy kommunikatsion texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni mustaqil o'rganishga undaydi.[2]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Metodik jarayonda o'qituvchilarning o'zaro tajriba almashishi, zamonaviy ilmiy va amaliy yondashuvlarni o'rganishi uchun onlayn platformalar va professional

hamjamiyatlar yaratish muhim ahamiyatga ega. Bunday hamjamiyatlarda o'qituvchilar yangi metod va texnologiyalarni muhokama qilib, ularni amaliyotga joriy etish bo'yicha maslahatlar olishlari mumkin.[3]

Shuningdek, metodikada psixolog o'qituvchilarining raqamli madaniyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Bu madaniyat o'qituvchilarning texnologiyalarni tanlash, ulardan samarali foydalanish, axborot xavfsizligi va onlayn kommunikatsiya madaniyatini o'z ichiga oladi. Raqamli madaniyat yuqori darajada bo'lgan o'qituvchilar ta'lim jarayonida yuzaga keladigan muammolarni tez va samarali hal eta oladilar. Metodikada o'quvchilar bilan ishlashda individual yondashuvni ta'minlash uchun diagnostika vositalari va analitik platformalar keng qo'llaniladi. Bu vositalar o'quvchilarning bilim darajasini, psixologik holatini, qiziqish va ehtiyojlarini aniqlashda yordam beradi. Shu asosda o'qituvchilar o'quv jarayonini moslashtiradi va har bir o'quvchiga individual yondashuvni amalga oshiradi. Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda o'qituvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish ham muhimdir. Raqamli ta'lim vositalari o'qituvchilarga o'z vaqtini samarali boshqarish, yangi bilimlarni mustaqil o'rganish va amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Ingliz tilini o'qitish misolida, o'qituvchilar onlayn resurslar, elektron kitoblar, videodarslar va interaktiv platformalardan foydalanib, o'z bilimlarini doimiy ravishda yangilab boradilar.[4]

Metodikada o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga ham katta ahamiyat beriladi. Raqamli ta'lim vositalari yordamida o'quvchilar turli loyihalar, muammoli vaziyatlar va interaktiv mashqlar orqali o'z fikrlarini erkin ifoda etish, muammolarni hal etish va yangi g'oyalar yaratish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Psixolog o'qituvchilari bu jarayonda o'quvchilarning psixologik holatini qo'llab-quvvatlash, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish uchun maxsus metodikalarni qo'llashadi. Shu bilan birga, metodikada o'qituvchilarning hamda o'quvchilarning raqamli etikasi va onlayn xavfsizlik masalalariga e'tibor qaratiladi. Raqamli ta'lim jarayonida axborotning to'g'ri va ishonchli manbalardan olinishi, shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi, onlayn muloqot

madaniyati kabi masalalar o'qituvchilar tomonidan yetarlicha tushuntirilishi va nazorat qilinishi zarur. Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasida o'qituvchilarning pedagogik innovatsiyalarni joriy etish ko'nikmalari ham muhim o'rin tutadi. Raqamli ta'lim vositalari yordamida yangi pedagogik yondashuvlar, masalan, flipped classroom, blended learning, gamifikatsiya kabi metodlar qo'llaniladi. Bu yondashuvlar o'qituvchilarning faolligini oshiradi, ularning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi va ta'lim sifatini yaxshilaydi. Metodikada ingliz tilini o'qitish misolida, til o'rganishni qiziqarli va samarali qilish uchun turli multimedia resurslar, onlayn lug'at va grammatik mashqlar, interaktiv o'yinlar va virtual suhbat platformalari qo'llaniladi. Psixolog o'qituvchilari bu resurslardan foydalanib, o'qituvchilarning til o'rganishdagi qiyinchiliklarini aniqlash va ularni bartaraf etish uchun individual yondashuvlarni ishlab chiqadilar. Shuningdek, metodikada o'qituvchilarning o'zaro hamkorligi va jamoaviy faoliyatini rivojlantirishga e'tibor qaratiladi. Raqamli ta'lim platformalarida guruh loyihalari, muammoli vaziyatlarni hal qilish bo'yicha mashg'ulotlar, onlayn munozaralar tashkil etiladi. Bu esa o'qituvchilarning pedagogik va psixologik kompetensiyalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonida o'qituvchilar uchun muntazam baholash va teskari aloqa tizimi tashkil etish zarur. Bu tizim o'qituvchilarning o'z faoliyatini tahlil qilish, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, shuningdek, kasbiy o'sish rejasini ishlab chiqish imkonini beradi. Raqamli ta'lim vositalari bu jarayonni avtomatlashtirish va samarali tashkil etishda muhim rol o'ynaydi. tish bo'yicha maslahatlar olishlari mumkin. Bu esa ularning kasbiy kompetensiyalarini doimiy ravishda oshirishga xizmat qiladi. Raqamli ta'lim sharoitida o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirish uchun ularning kasbiy o'sishini rag'batlantiruvchi tizimlar joriy etilishi lozim. Masalan, onlayn sertifikatlar, malaka oshirish kurslari, raqamli resurslardan samarali foydalanishga asoslangan rag'batlantirish mexanizmlari o'qituvchilarning faoliyatini yanada samarali qiladi. Ingliz tilini o'qitish jarayonida esa o'qituvchilarning natijalariga asoslangan baholash tizimlari o'qituvchilarga o'z pedagogik yondashuvlarini takomillashtirish imkonini beradi.[5]

XULOSA

Yakuniy tahlilda aytish mumkinki, raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak psixolog o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasi zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlarni, raqamli texnologiyalarni samarali qo'llashni, shuningdek, o'qituvchilarning doimiy kasbiy o'sishini ta'minlashga qaratilgan tizimli jarayondir. Ingliz tilini o'qitish misolida ishlab chiqilgan metodika o'qituvchilarga nafaqat bilim berish, balki o'qituvchilarning psixologik holatini hisobga olish, individual yondashuvni ta'minlash va zamonaviy ta'lim talablariga javob beruvchi kompetensiyalarni shakllantirish imkonini beradi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatini oshirish va kelajak avlodni yanada malakali, raqamli madaniyatga ega mutaxassislar sifatida tayyorlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullaeva, N. (2023). Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarning maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish. *Pedagogika va psixologiya jurnali*, 2(4), 45-52.
2. Ergashev, S. (2022). Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishda tanqidiy fikrlashning o'ziga xos xususiyatlari. *Ta'lim va innovatsiyalar*, 1(3), 30-38.
3. Karimova, M. (2024). Pedagogik faoliyatda raqamli kompetensiyalar va ularni shakllantirish usullari. *Zamonaviy ta'lim texnologiyalari*, 5(1), 12-19.
4. Tursunov, D. (2021). Ingliz tilini raqamli muhitda o'qitish metodikasi va bo'lajak psixolog o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalari. *Tilshunoslik va ta'lim*, 3(2), 66-74.
5. Xolmatova, G. (2023). Raqamli ta'lim sharoitida psixolog o'qituvchilarining metodik mahoratini oshirish. *Pedagogik tadqiqotlar*, 4(6), 23-29.
6. Yusupov, B. (2022). Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish. *Ilm-fan va ta'lim*, 7(1), 40-47.
7. Zokirova, F. (2024). Raqamli ta'lim muhitida ingliz tilini o'qitishda innovatsion metodlar. *Ta'lim va taraqqiyot*, 2(5), 55-62.

8. Rasulov, A. (2021). Bo'lajak psixolog o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda elektron ta'lim vositalarining roli. Pedagogika va psixologiya, 6(3), 14-21.